

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. MINTAFELADATSOR

KÖZÉPSZINT

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

2015

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A vizsgadolgozat javításának, értékelésének általános tudnivalói

Mindhárom feladatot javítani és értékelni kell helyesírás és íráskép szempontjából az útmutató végén közöltek szerint.

A *Szövegértési feladatsor*-t a javítási útmutató vonatkozó részében közölteknek megfelelően kell javítani.

A *Köznapi szövegalkotás*-t a javítási útmutatóban megadott szempontok szerint kell értékelni.

A *Műértelmező szövegalkotás*-t négy szempontból kell értékelni: tartalom, szövegszerkezet, stílus, nyelvhelyesség. Tartalmi szempontból mindkét feladatot külön-külön kell értékelni. Szövegszerkezet, stílus és nyelvhelyesség szerint a két szövegalkotási feladatot együtt kell értékelni.

A *Köznapi szövegalkotás* és a *Műértelmező szövegalkotás* egyértelműen jónak minősített tartalmi elemeit a javító tanár pipával jelölje.

Szövegértési feladatsor

A feladatok értékelése, pontozása

- A válaszokra csak a javítási-értékelési útmutatóban megadott pontszámok, illetve részpontszámok adhatóak. Fél pont nem adható.
- A hiányzó válasz minden esetben 0 pont.
- A helyesírási hibák pontozásához a mellékletben közöltek az irányadók.
- A javító tanár csak az útmutatóval lényegében egyező tartalmú választ értékelheti pontokkal.
- Az aláhúzások is jelzik az elvárható tartalmi elemeket. A több helyes válaszlehetőséget / jel különíti el egymástól. A megfogalmazás – ahol ilyen természetű a feladat – természetesen eltérhet a javítási útmutatótól.
- A pontozásban figyelembe kell venni a válasz megfogalmazását is, amennyiben ezt az útmutató előírja.

A következő szöveg egy uszoda szaunájának ajtaján olvasható. Olvassa el a szöveget, majd oldja meg a kapcsolódó feladatokat!

Kedves Vendégeink!

1. A szauna használatával kapcsolatban szeretnénk néhány dologra felhívni szíves figyelmüket, hogy sokáig gondtalanul élvezhessék az Önök számára újjáépített és felújított kabinokat műszaki hiba és hosszabb kényeszerű leállás nélkül, az Önök kényelme és biztonsága érdekében is.
2. A 2013-ban üzembe helyezett két szaunakályha már kompakt és helytakarékos kivitelű. Működési elve a 360 fokban való hőleadás, mely jóval hatékonyabb, mint a régi típusú, csak felfelé sugárzó kályhái volt, a kályhák teljesítménye azonban megegyezik a régi típuséval.
3. Felépítésük miatt a fűtőszálakat a kályhatest teljes magasságával megegyező hosszúságúra tervezték, így azokat jóval kevesebb lóvakó védi a külső behatásoktól, mint amilyenek például a víz és az aromaolajok.
4. A tavalyi üzembe helyezés óta már hét alkalommal kellett a kályhákban fűtőszálakat cserélni deformáció, repedés vagy perforáció miatt. A deformációt és a repedést a víz, az átlukadást pedig az olajok okozzák.
5. Az ilyen típusú, úgynevezett száraz szaunákat, amilyenek nálunk is üzemelnek, eredetileg fatüzelésű kályhákkal fűtötték – ez manapság újra divatba jött –, és zárt tűzterűek voltak, ezért a víz és az

aromaolajok nem érintkezhetnek a fűtő közeggel. Így bátran lehetett locsolgatni a lávakövet az aktuális igény szerint, mert a víz és az olaj elpárolgására korlátlan idő állt rendelkezésre.

6. Az elektromos működtetésű kályhák esetében ez lényegileg másként van. A tűztér, azaz ebben az esetben elektromos fűtőszál, nincs elkülönítve a kőtől, hanem közvetlen fizikai kapcsolatban áll azzal, és így természetesen a locsolóanyagokkal, a vízzel és az olajjal is minden esetben közvetlenül érintkezik. A nagy mennyiségű víz és az olaj nem képes azonnal elpárologni a felöntés után, és a felesleg végigfolyik a kályha teljes hosszában egészen az elektromos bekötések védőlemezéig (ennek nyomai a javítások alkalmával tisztán láthatóak), ezért igen komoly hőmérséklet-különbségnek van kitéve minden egyes locsolás alkalmával, amit hosszú távon csak igen kevés anyag képes elviselni károsodás nélkül. A fűtőszál azonban nem ilyen anyag, így használata során figyelembe kell vennünk annak fizikai tulajdonságait, korlátait.
7. Összehasonlítva a fatüzelésű üzemmóddal, vannak előnyei és hátrányai. Így például előnye a tiszta, egyszerű működtetés, továbbá a széles spektrumok között állítható hőfok, mely automatikusan a beállított értéken tart a teljes üzemi idő alatt. Hátránya, hogy rendkívül érzékeny a külső fizikai behatásokra, és magasak az alkatrész-utánpótlási, a szervizelési és az üzemelési költségei.
8. Ezek ismeretében belátható, hogy a közösségi szaunák egyéni igények alapján való használata (hígítás nélküli olaj felöntése, bőséges és hirtelen víz locsolása stb.) idő előtt meghibásodásokhoz vezet, ami Önnek és szaunázni vágyó társainak is bosszúságot okoz. Az üzembentartónak pedig jelentős többletköltséget jelent, amely veszteséget valamilyen módon kompenzálni lesz kénytelen a szaunák folyamatos és hibátlan működése érdekében.
9. Kérjük Önöket, hogy a fentiek ismeretében csak nagyon kis mennyiségű vizet locsoljanak egyszerre a kályhákra, és várják meg annak teljes elpárolgását a következő locsolás előtt, valamint hígítás nélküli olajat ne öntsenek a kövekre, mert az még ráadásul tűzveszélyes is.
10. Köszönjük kitüntető figyelmüket, és további kellemes időtöltést kívánunk kedves vendégeinknek!

Vezetőség

1. Olvassa el a szöveg kommunikációs sajátosságaira vonatkozó kérdéseket! Döntse el (húzza alá), hogy válaszlehetőségek közül melyik a helyes válasz! Döntését indokolja a szöveg megfelelő mondatrészletének, mondatrészleteinek idézésével!

• **Mikor keletkezett a szöveg? (1-4. bekezdés)**

- 2012-ben
- 2013-ban
- 2014-ben

Indoklás: „A 2013-ban üzembe helyezett két szauna kályha – A tavalyi üzembe helyezés”

• **Milyen okból jött létre a szöveg? (1-4. bekezdés)**

- a szaunahasználat szabályainak közlése
- a jegyáremelés megindoklása
- a helytelen használat miatti károkkal való szembesülés

Indoklás: „már hét alkalommal kellett a kályhákban fűtőszálakat cserélni”

• **Milyen célból jött létre a szöveg? (1-4. bekezdés)**

- a szauna újjáépítésének előkészítése
- a további használati károk megelőzése
- a szaunával kapcsolatos ismeretek terjesztése

Indoklás: „szeretnénk néhány dologra felhívni szíves figyelmüket, hogy sokáig gondtalanul élvezhessék”

• **Alapvetően milyen eszközzel akarja elérni célját a szöveg? (8-9. bekezdés)**

- a szauna működéséről szóló felvilágosítás
- a közönség jóindulatára való hivatkozás
- büntetés kilátásba helyezése

Indoklás:

„Ezek ismeretében belátható, hogy a közösségi szaunák egyéni igények alapján való használata ... idő előtt meghibásodásokhoz vezet.” /

„Kérjük Önöket, hogy a fentiek ismeretében csak nagyon kis mennyiségű vizet locsoljanak...”

Minden jó válasz jó idézettel 1-1 pont.

Nem adható pont, ha nem jó, vagy hiányzik akár az aláhúzás, akár az idézet.

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

2. A szöveg alapján határozza meg az alábbi kifejezések jelentését!

360 fokban való hőleadás (2. bekezdés): A hő körben sugárzik.

perforáció (4. bekezdés): Az olaj által okozott átllyukadás. / Átllyukadás.

zárt tüztér (5-6. bekezdés): A tüztér el van különítve a kőtől. / Nincs közvetlen fizikai kapcsolat a tüztér és a kövek között.

Minden jó meghatározás 1-1 pont.

Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

3. 3. Állapítsa meg, hogy az alábbi két kályha közül melyik a régi és melyik az új! Két indokkal magyarázza meg döntését! (5-6. bekezdés)

A)

B)

A régi kályha betűjele: A   Az új kályha betűjele: B

1. indok: az A kályhában jól látszanak a lángok, nyilván fafűtéses.

2. indok: az A kályha tüztere jól láthatóan elkülönül a kövektől.

Ez a két lényegi indok más helyes megfogalmazásban is elfogadható.

Jó válasz 2 jó indokkal 2 pont.

Jó válasz 1 jó indokkal 1 pont.

Hiányzó vagy rossz válasz, vagy 0 indok esetében nem adható pont.

Adható: 2, 1, 0 pont.

4. Döntse el, hogy az alábbi tényezők közül melyek közvetlen okai a meghibásodásnak! Húzza alá a jó válaszokat!

- A) a kályha helytakarékos mivolta   B) a kályha teljesítménye   C) a kályha hosszúsága
 D) a fűtőszál helyzete   E) a fűtőszál anyaga   F) a 360 fokban való hőleadás
 G) az állítható hőfok   H) a tűztér és a kövek kapcsolata   I) a víz és az olaj mennyisége

(Jó válaszok: D, E, H, I)

Minden jó aláhúzás 1-1 pont.

Minden hibás aláhúzásért 1-1 pontot kell levonni. A végső pontszám negatív nem lehet, amennyiben több a rossz aláhúzás, mint a jó, akkor a végső pontszám 0.

Adható: 4, 3, 2, 1, 0 pont.

5. Melyik üzemeltetési módnak mi az előnye? Hasonlítsa össze a következő táblázat segítségével a megadott szempontokból a kétféle üzemeltetést! Írja be az adott szempontból előnyösebb üzemeltetési mód oszlopába az üzemeltetési mód előnyét! (5-7. bekezdés)

	FATÜZELÉS ELŐNYE	ELEKTROMOS MŰKÖDTETÉS ELŐNYE
A hőfokszabályozás szempontjából		<i>széles spektrumok között állítható / automatikus beállított érték</i>
A külső hatások szempontjából	<i>ellenállóbb a külső fizikai behatásoknak</i>	
A tűztér helyzete szempontjából	<i>zárt tűztér</i>	
A működtetés módja szempontjából		<i>tiszta, egyszerű</i>
A működtetés költségei szempontjából	<i>az alkatrész-, a szerviz- és az üzemelési költségei olcsóbbak</i>	

Minden jól kitöltött rovat 1-1 pont.

Adható: 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

6. Foglalja össze 4-5 összefüggő mondatban, hogy időrendben mi és miért vezetett a fűtőszál cseréjéhez. Az összefoglalásban használja fel a következő kifejezéseket! (A kifejezéseket nem kell a megadott alakban és sorrendben használnia.)

*deformáció, repedés, perforáció; a fűtőszál cseréje;
víz és olaj érintkezése a fűtőközeggel; a fűtőszál helyzete*

Az elektromos kályha fűtőközege jobban ki van téve külső hatásoknak a fűtőszál helyzete miatt. A locsoláskor a víz és az olaj érintkezése közvetlen a fűtőközeggel. Ez deformációt, repedést, perforációt okoz. Ezért válik szükségessé a fűtőszál cseréje.

A válaszokban az aláhúzott tartalmi elemeknek szerepelniük kell, a megfogalmazás és a további részletezettség eltérhet az útmutatótól.

Az összefoglalásra a négy kifejezés jó alkalmazásáért 1-1 pont adható, további 1 pont adható a megfogalmazásért.

Adható: 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

7. A szaunában a kiírás következtében vita bontakozik ki arról, hogy szabad-e locsolni a kályhát. Olvassa el a vitában elhangzó alábbi állításokat! Döntse el és húzza alá, hogy melyik állítás igazolható a szövegből, és melyik mond ellent a szöveg információinak! Mindkét esetben igazolja döntését a megfelelő mondatrészlet idézésével!

– „Ki van írva, hogy erre a szauna kályhára nem szabad vizet önteni.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: „csak nagyon kis mennyiségű vizet locsoljanak egyszerre a kályhákra”

– „Minek kellett akkor kicserélni a kályhát, kisebb is, mint az előző, kevésbé is melegít.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: „jóval hatékonyabb, mint a régi típusú, csak felfelé sugárzó kályha volt, ... teljesítménye ... megegyezik a régi típuséval”

– „Különben is, semmi nem bizonyítja, hogy a kályhák a locsolás miatt mentek tönkre.”

igazolható – ellentmond a szövegnek

– Indoklás: „(a víz és az olaj) nyomai a javítások alkalmával tisztán láthatóak” „Lehet itt vitatkozni, de ha a locsolgatás miatt kigyullad a szauna, akkor bajban leszünk!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: „bígítás nélküli olajat ne öntsenek a kövekre, mert az még ráadásul tűzveszélyes”

– „A szauna lényege, hogy locsolják a köveket. Nem létezik, hogy az alkatrészei úgy legyenek kitalálva, hogy nem bírják a locsolást!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: „A fűtőszál azonban nem ilyen anyag”

– „Ha ész nélkül locsolgatnak, akkor fizethetünk majd többet a belépőért!”

igazolható – ellentmond a szövegnek

Indoklás: „*jelentős többletköltséget valamilyen módon kompenzálni lesz kénytelen*”

Minden jó válasz jó idézettel 1-1 pont.

Nem adható pont, ha nem jó, vagy hiányzik akár az aláhúzás, akár az idézet.

Adható: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

8. A vita után egy vendég utánanéző a témának, és a következő szöveget találja a világhálón.

A szaunakályha

A szaunában a kellő hő képzésére kályhákat szoktak használni. A szaunakályhából is több típus létezik, vannak fatüzelésű és elektromos kályhák. Az utóbbi időben egyre jobban elterjedtek az infrafűtésű szaunák is: az infraszaunák. Ezek az infraszaunák jóval alacsonyabb hőmérsékleten működnek (45-65 fok), így kíméletesebben izzasztanak. Ennek ellenére sok ember jobban szereti a hagyományos forró levegőjű szaunát, mivel ezt tartják „igazi” szaunának.

Az északi skandináv országokban a fatüzelésű kályhákat részesítik előnyben, mivel a fa égésekor keletkező illatanyagok sokkal hangulatosabbá teszik a szaunázást. A fatüzelésű kályhák használata azonban körülményes, meg kell várni, mire a kellő mennyiségű tüzelőfa leég, miközben a szauna belső tere megfelelő hőmérsékletűre melegszik fel.

Az elektromos – villamos fűtésű – kályhák használata sokkal kényelmesebb, mint a fatüzelésű kályháké. Itt a fűtés elektromos áram segítségével történik, így sokkal kevesebb előkészületet igényel. Külön erre a célra tervezett vezérlő segítségével történik a hőmérséklet szabályozása.

Lényegében egy egyszerű „gombnyomásra” beüzemelhető a szauna. Általában analóg vagy a mostanában oly divatos, digitális vezérlőkkel szállítják a megrendelőknek.

A szaunakályhák különféle kiserelésben kaphatóak, attól függően, hogy mekkora helyiséget kell felmelegíteniük, illetve milyen alapterületű a szauna.

Létezik kör alakú kályha, mely leginkább egy fémkosárra hasonlít, ebben helyezik el a köveket. A fémkosár körbe van futtatva elektromos fűtőszállal, így melegítve fel a bennük elhelyezett köveket. Ezeknek az acélkosár kialakítású kazánoknak az egyik előnye, hogy minden irányban sugározzák a meleget.

Vannak keskenyebb, négyzetes alapterületű kazánok is, melyek kisebb helyet igényelnek. Ezekben is kövek találhatóak, melyekre a szauna használata közben lehet önteni a vizet.

Sokszor króm külső borítást kapnak, így adva neki rendkívül szép megjelenést. Általában 25-100 kg mennyiségű követ lehet tölteni a szaunakályhákba. Az időkapcsoló és a termosztát is szerves része ezen berendezéseknek.

Elektromos szauna kályhák esetében, nagyon fontos tényező a fűtőszálak teljesítménye. Kisebb belterű szaunákhoz elegendő 1500W fűtőteljesítmény, azonban nagyobb szaunákba ennek többszörösét (3000W felett) is be szokták építeni, a megfelelő hőmérséklet biztosítására.

A hőtárolás fontos funkcióját lávakövek alkalmazásával oldják meg.

<http://www.szauna.net/szauna-kalyha>

a) Húzzon alá a szövegben 5 tényt, amelyek alátámasztják az előző szövegben közölt információkat!

Lehetséges válaszok:

- Az elektromos – villamos fűtésű – kályhák használata sokkal kényelmesebb, mint a fatüzelésű kályháké
- a fűtés elektromos áram segítségével történik, így sokkal kevesebb előkészületet igényel.
- Külön erre a célra tervezett vezérlő segítségével történik a hőmérséklet szabályozása.
- egy egyszerű „gombnyomásra” beüzemelhető a szauna.
- A fémkosár körbe van futtatva elektromos fűtőszállal, így melegítve fel a bennük elhelyezett köveket
- az acélkosár kialakítású kazánoknak az egyik előnye, hogy minden irányban sugározzák a meleget.

Minden jó aláhúzás 1-1 pont. Jó az aláhúzás, ha tartalmazza a lényegét.

Minden hibás aláhúzásért 1-1 pontot kell levonni. A végső pontszám negatív nem lehet, amennyiben több a rossz aláhúzás, mint a jó, akkor a végső pontszám 0.

Adható: 5, 4, 3, 2, 1, 0 pont.

b) Idézz ebből a szövegből azt az egy mondatot, amelyik elbizonytalanítja az előző szöveg üzenetét!

„Ezekben (négyzetes alapterületű kazánok) is kövek találhatóak, melyekre a szauna használata közben lehet önteni a vizet.”

A jó idézet 1 pont.

Rossz vagy hiányzó idézetért nem adható pont.

Adható: 1, 0 pont.

c) Ebben a szövegben az előző szöveghez képest található néhány új információ is. Milyen fontos új információt közöl ez a szöveg a következő témákban?

A kályhák alakja: *Létezik kör alakú kályha és négyzetes alapterületű kályha.*

A lávakövek haszna: *A hőtarolás fontos funkcióját oldják meg.*

A szaunák területe: *A kályhák / fűtőszálak teljesítményét ehhez kell igazítani.*

Minden jó válasz 1-1 pont.

Nem adható pont, ha rossz vagy hiányzik a válasz.

Adható: 3, 2, 1, 0 pont.

d) Nevezze meg a szöveg alapján egy-egy előnyét az infrasaunának és a fafűtéses szaunának!

Infrasauna: *kíméletesebben izzaszt (alacsonyabb hőmérsékleten működik)*

Fafűtéses szauna: *hangulatosabb a szaunázás (a fa égésekor keletkező illatanyagok miatt)*

Minden jó válasz 1-1 pont.

Nem adható pont, ha rossz vagy hiányzik a válasz.

Adható: **2**, 1, 0 pont.

Az alapszöveg forrása: egy uszoda szaunája.

A képek forrása:

<http://szaunanagyker.hu/wp-content/uploads/Kastor-Saga-20-fat%C3%BCzel%C3%A9s%C5%B1-szauna-k%C3%A1lyha.jpg>

http://finnrelax.hu/wellness/szauna/kalyha/pics/harvia/harvia_cilindro.jpg

A köznapi szövegalkotási feladat (A vagy B) minősítésének szempontjai és értékelése

A) Érvelés

A feladatra összesen adható 10 pont a következő szempontok szerint:

- A világos állásfoglalásért adható 0-1 pont.
- A 3-5 releváns érvert, példáért adható 0-5 pont. Az 5 pont akár 3 releváns, hatásos érv esetén is megadható, az értékelés alapja az érvek, példák ötletessége, hitelessége, meggyőző ereje.
- A megfogalmazás igényességéért adható 0-4 pont.

A megoldás értékelése során nem elvárás a javítási útmutató érveinek szerepeltetése, minden más releváns érv elfogadható. Nem elvárás, hogy a dolgozatíró irodalmi és egyéb művekre hivatkozzon.

A javítás során a javító-értékelő tanár pipával jelölje, mely érveket, példákat fogadta el.

Lehetséges érvek a kegyes hazugság védelmében:

- Gyerekként mindannyian vártuk a Mikulást, a Jézuskát vagy a húsvéti nyuszt, pedig ezek kegyes hazugságok voltak szüleink részéről, amelyekkel szebbé tették gyermekkorunkat.
- A szülők gyakran valamilyen kegyes hazugságot találnak ki, ha nem akarják kisgyerekeiket szembesíteni szeretteik halálával. Pl. „A nagypapa elutazott.” Ezzel megóvják a gyereket egy túl nagy lelki tehertől, illetve saját magukat attól, hogy meg kelljen próbálniuk megértetni a gyerekkel a halál fogalmát. Bár ezek a hazugságok is kiderülnek később, de idősebb korban a gyerek már könnyebben feldolgozza.
- Súlyos (esetleg gyógyíthatatlan) betegségeinket is hajlamosak vagyunk eltitkolni a környezetünk előtt, amíg csak lehet, hogy addig is boldog tudatlanságban tartsuk szeretteinket, és magunkat is megkíméljük a fölösleges sajnálkozástól és számtalan kínos szituációtól. Így mindenkinek jobb. Amikor pedig kiderül, akkor már úgyis mindegy, de legalább nyertünk egy kis időt.
- Kegyes hazugságnak minősülhet, ha egy diák elhallgat egy-két rosszabb jegyet a szülei előtt. Ezzel ugyanis családi konfliktusokat előzhet meg, nagyon indokolt esetben megkímélheti szüleit a fölösleges idegeskedéstől.
- Bizonyos esetekben az igazság bántó lehet. Bántani mást nagyobb bűn, mint egy kegyes hazugsággal megkímélni.
- A minden áron való őszinteség erőszakos hajszolása tragédiához is vezethet.
- Lehetséges irodalmi példa – Mikszáth Kálmán: *Bede Anna tartozása*. A bíró a mű végén azt hazudja a halott testvére börtönbüntetését leültni szándékozó Bede Erzsinek, hogy nővére ártatlan volt, ezzel meghagyva őt tudatlanságában, de megnyugtatta lelkiismeretét. Ha elmondta volna a naiv lánynak az igazságot – a törvény nem ad arra lehetőséget, hogy egy halott helyett vonuljon valaki börtönbe –, akkor a lány azzal a tudattal élt volna egészen halála napjáig, hogy testvére bűnét senki sem tette jóvá, így ő valószínűleg kárhozatra jutott.
- Lehetséges irodalmi példa – Henrik Ibsen: *A vadkacsa*. A szereplők hazugságban élnek, de boldogok. Az igazságmániás Gregers Werle tönkreteszi mindenki életét, és öngyilkosságba hajszolja Hedviget.

Lehetséges érvek a kegyes hazugsággal szemben:

- Hazugságainkra előbb-utóbb nagy valószínűséggel fény derül, és akkor sokkal nagyobb bajba kerülhetünk, mint ha egyből őszinték lettünk volna.

- Minél később derül ki az igazság, annál nagyobb traumát okozhat. Előfordulhat ez azokkal a gyerekekkel is, akik elől eltitkolták pl. a nagyszülő(k) halálát. Ugyanez igaz lehet a gyógyíthatatlan betegségek eltitkolása esetén is.
- Ha sokat hazudunk (még ha kegyes hazugságokról van is szó), egy idő után nehéz lesz számon tartani, hogy kinek mit mondtunk, és ha rosszul emlékszünk, az lebuktathat minket, komoly konfliktusokat eredményezve. Az ezzel járó stresszt és emberi kapcsolataink esetleges megromlását is elkerülhetjük azzal, ha mindig mindenkihez őszinték vagyunk.
- Ha hazudunk, azzal lenézzük a másik felet, hiszen nem tartjuk képesnek arra, hogy földolgozza az igazságot. Ha tiszteljük és nagyra tartjuk embertársainkat, akkor sosem hazudunk nekik.
- Az igazság bántó lehet, de jobb, ha a sértés egy baráttól érkezik, mintha a nagyobb nyilvánosság adná a tudunkra. Például a televíziós tehetségkutató műsorokban mindig feltűnik egy-egy kirívóan tehetségtelen versenyző, aki azért nevezett be, mert a környezetében élők (családtagok, barátok) bátorították őt. Pedig jobban járt volna, ha a szerettei őszintén bevallják, hogy nem tehetséges, és lebeszéljük a jelentkezésről. Ezzel ugyan valószínűleg megbántották volna, ugyanakkor megkímélték volna attól, hogy nagy nyilvánosság előtt, ország-világ szeme láttára szégyenüljön meg.
- Lehetséges irodalmi példa – Henrik Ibsen: *A vadkacsa*. Az Ekdal család tragédiája előbb-utóbb mindenképp bekövetkezett volna. Gregers csak esélyt akart nekik adni egy új, őszintébb életre. A hazugságban való lét csak látszatboldogságot adhat; a valódi boldogsághoz az őszinteség is hozzátartozik.

B) Gyakorlati szövegűfaj

A feladatra összesen adható 10 pont a következő szempontok szerint:

- A tartalomért adható 0-4 pont.
- A formai elemekért adható 0-3 pont.
- A megfogalmazás nyelvi minőségéért adható 0-3 pont.

Elvárt tartalmi és formai elemek:

- Címzett megszólítása
- Az ajánlott család megnevezése, tárgyyszerű leírása, jellemzése (gyerekek száma, életkörülményeik, stb.)
- Az ajánlás alapos indoklása: miért épp a javasolt család lenne alkalmas.
- Záróformula
- Aláírás

A javítás során a javító-értékelő tanár pipával jelölje az elfogadott tartalmi elemeket.

Köznapi szövegalkotási feladat (választható az A vagy a B feladat)

A) Érvelés

„Hazudni néha muszáj. Annak ellenére van ez így, hogy tartós és fontos emberi kapcsolataink mind-mind az őszinteségre épülnek. A hazugságok, becsapások, apróbb füllentések azonban egész életünkben végigkísérnek. Hiszen néha éppen azért nem mondunk igazat, hogy megkíméljük a másikat valamitől. Az egyenesség ugyanakkor az egyik legfontosabb emberi erény. Őszinteséget várunk a barátainktól, a családtagjainktól és természetesen a szerelmünktől is. De nem mindig és minden körülmények között.”

Kocsis Tímea: *Kegyes és kegyetlen hazugságok*

Forrás: <http://www.bama.hu/elet-stilus/elet-stilus/kegyes-es-kegyetlen-hazugsagok-22511>

Foglaljon állást a fenti szövegrészletben megfogalmazott gondolatokkal kapcsolatban! Mit nevezünk *kegyes hazugságnak*? Létezik-e olyan élethelyzet, amelyben erkölcsileg elfogadható, ha nem mondunk igazat? Állásfoglalását 3-5 érveléssel támassza alá!

VAGY

B) Gyakorlati szövegműfaj

A világhálón a következő hirdetés olvasható:

„Párommal úgy döntöttünk, hogy idén nyáron vendégül látunk néhány rászoruló családot 4-5 napra a Balaton melletti kis faházunkban. A segítségüket kérjük abban, hogy valóban rászorulókként legyenek a vendégeink. Ha ismertek a környezetetekben olyan családokat, ahol 1-2 vagy 3 gyermek van (akár mindkét, akár csak egyik szülő neveli őket), és anyagilag nem engedhetik meg maguknak, hogy elmenjenek nyaralni, akkor jelezzétek felénk, hogy mi magunk kereshessük meg őket.”

Írjon ajánlólevelet egy rászoruló családról a tulajdonosnak. Levelében kitalált neveket használjon!

A köznapi szövegalkotási feladat szövegének terjedelme 120-200 szó legyen.

A műértelmező szövegalkotás minősítésének szempontjai és értékelése

Tartalom – összesen 25 pont a bázisszöveg és a feladat értése; tudáskeretének ismerete (vonatkozó tárgyi tudás, általános tájékozottság); a válaszelemek megfelelése a feladat szempontjainak, szövegbázisának; a problémaérzékenység, lényeglátás, témataratás, gondolatgazdagság, releváns példák, véleménynyilvánítás szerint	
<i>21–25 pont</i>	jó szövegértés; megfelelés a feladat szempontjainak; megfelelő tárgyi tudás; lényeglátás, releváns vélemény, értékítélet; legtöbb elemében helytálló, meggyőző kifejtés
<i>16–20 pont</i>	jó szövegértés; részleges megfelelés a feladat szempontjainak; kielégítő tárgyi tudás, lényeglátás, releváns vélemény, értékítélet; több elemében helytálló, meggyőző kifejtés
<i>11–15 pont</i>	bizonytalan szövegértés; bizonytalan tárgyi tudás és feladatmegoldás; néhány jó tartalmi elem; meg nem alapozott vélemény
<i>6–10 pont</i>	gyenge szövegértés; hiányos tárgyi tudás; közhelyes, erőltetett vélemény
<i>0–5 pont</i>	feltűnő szövegértési hibák; tárgyi tévedések; többségükben felületes, tartalmatlan közlések

Szövegszerkezet – összesen 5 pont a felépítés (gondolati íve, logikája, a műfajnak való megfelelés); a szerkezet (koherencia, arányosság, tagolás, terjedelem) szerint	
<i>4–5 pont</i>	tudatosan felépített gondolatmenet; arányos szerkezet; elvárt terjedelem
<i>2–3 pont</i>	rendezett gondolatmenetre törekvés; aránytalan vagy erőltetett szerkezeti egységek,
<i>0–1 pont</i>	azonosíthatatlan, bizonytalan gondolatmenet; szövegtagolási hibák, hiányok; elvárt alatti terjedelem

Stílus – összesen 5 pont a nyelvi regiszter, a stílus, a szókincs szerint	
<i>4–5 pont</i>	megfelelő nyelvi regiszter; választékos, gördülékeny megfogalmazás; gazdag, pontosan alkalmazott szókincs
<i>2–3 pont</i>	választékosságra törekvés; szókincsbeli pontatlanságok, töredékes előadásmód
<i>0–1 pont</i>	igénytelen nyelvhasználat; nyelvi-stilisztikai hibák, szegényes szókincs

Nyelvhelyesség – összesen 5 pont a köznyelvi normának való megfelelés szerint	
<i>4–5 pont</i>	legföljebb 1 nyelvhelyességi hiba (súlyosságától függően)
<i>2–3 pont</i>	2-3 nyelvhelyességi hiba
<i>0–1 pont</i>	több nyelvhelyességi hiba

Egy mű értelmezése

Értelmezze az alábbi verset! Értelmezésében térjen ki arra, hogy egy megváltozott élethelyzetben hogyan változhat meg a világlátás és az énkép!

Petőfi Sándor: *Betegségemben*

Megmondtam úgye?: térj eszedre!
S te nem fogadtad szavamat;
Tovább üzéd eszeveszetten
Az ostobáskodásokat.

Most szépen vagy, szépen... de úgy kell
Az ilyen szeleverdinek!
Hanem mit prédikálok? késő
Eső után a köpönyeg.

Amint van, úgy van; most a dolgon
Már változtatni nem lehet,
És legjobb, amit tehetek, ha
Előveszem türelmemet.

Ah, türelem! reád lelkemnek
Valóban nagy szüksége van;
Itten heverni a kórágyon,
Kínok között, magányosan!

Lám, irtózám a házasságtól,
Mondám, hogy nem kell feleség;
Pedig egy szép, egy hű menyecském
Ha volna most, mi jól esnék!

Hozzám hajolna, édes ajka
Elcsókolná fájdalmamat,
És ölelése enyhet adna,
Minőt az orvosság nem ad. –

S tán eddig is azért ejték csak
Nő elleni beszédeket,
Mivelhogy senki, senki nem volt,
Nem volt, ki engem szeretett.

S ha lenne... oh, ha lenne! érzem:
Szeretni tudnék végtelen! –
Megérem-e, hogy nekem is lesz
Szép csendes házi életem?

Pest, 1844. március-április

A szöveg forrása:

Petőfi Sándor *összes költeményei*. Bp. Szépirodalmi Könyvkiadó, 1959. 34. old.

Lehetséges válaszelemek

Figyelem! A javítási útmutatóban közölt tartalmi elemek, nem kötelezően elvárt válaszelemek. A javító tanár alapvetően a dolgozat gondolatgazdagságát és világos gondolatmenetét értékeli. Nem elvárt az útmutató szakmai nyelvének használata sem.

A jónak minősített, elfogadott válaszelemeket a javító tanár pipával jelezze.

- A vers műfaja **elégia**, de **komikus elemekkel** keverve.
- **Ritmusa** ütemhangsúlyos, kétütemű 8-9, rímélése félrímes: x a x a.
- **Szerkezete**: két egyforma terjedelmű, 4 versszakos részből áll, vagyis 4 + 4 versszak; az első egység a betegség következtében megváltozott élethelyzet általános értékelése, a második egység a társ szükségességének újraértelmezése.
- **Önmegszólító vers**, a kezdeti túlságos magabiztosság helyét átveszi a kiszolgáltatottság érzése. A beszélő **perlekedik** saját magával, kellő **humorral** keres **új életfelfogást**.
- A múltbeli **szemlélet megváltoztatását változatos versmondatokkal** fejezi ki: szaggatott lesz a vers szövege, gyakori a modalitás váltása.
- A betegséget nem nevezi meg: a **konkrét léthelyzet** megfogalmazása **általános attitűdbeli** kérdéssé válik.

- A **testi betegség** kiemeli a **lelki eltévelyedést**; a magány feladását, a házasság szükségszerűségét ironikusan fogalmazza meg (a szemlélet a tolsztojanizmussal rokonítható, bár ironikus hangszerelésben).
- Az egészség elvesztése **újraértelmezi** a valóban **fontos dolgok sorrendjét**.
- Az önpusztítás helyett az élet megbecsülése (a negyedik sor eltolt ritmusa valódi indulatról is árulkodhat, illetve a rendes / rendszeres élettől való eltávolodásra utalhat), a kortárs csoportok elvárása helyett a valós belső igény kerül a gondolkodás előterébe.
- Népies, hétköznapi nyelvhasználattal utal a beszédhelyzet ironikus voltára.
- **Különböző nyelvi regiszterek** bizonytalanítják el az olvasót (*Ah, türelem – Eső után a köpönyeg*).
- A lírai önvallomás **csúcspontja a 7. versszak**, ezt – a szöveg poétikájától elütő – ismétléssel emeli ki a lírai beszélő.
- A **hangnem** a perlekedéstől az önelemzésen át a reménykedésig tart (felszólítás – kijelentések és felkiáltások – óhajtó- és kérdő mondat).
- **Előzményként** betegségről szóló versek említhetők (például Janus Pannonius: *Mikor a táborban megbetegedett / Midőn beteg volt a táborban*).
- Csokonai *Tüdőgyulladásomról* című szövegének társverse, bár abban a lányalak a gyógyulás allegorikus alakjaként szerepel, Petőfinél a szerelem feltételeként nem metaforikus
- A cím élményköltészetre is utalhat, ám ezt a záró versszak *végtelen* szava, az ígéret kétségessé teszi.

Két mű összehasonlító értelmezése

Hasonlítsa össze az alábbi két költeményt, figyeljen a versek hasonló és eltérő vonásaira! Összehasonlító fogalmazásában térjen ki arra, hogy az évszakoknak milyen szerepük van az egyes költeményekben. Figyeljen arra is, hogyan fejezi ki a két vers az őszi, illetve a tavasz hangulatát!

Vajda János: *Őszi hangulat*

Vége már a szép napoknak.
A virágok hervadoznak.
Bágyadoz a nap sugára.
Lombjai a rengetegnek
Mélabúsan integetnek;
El kell menni, úgy-e, nemsokára?

Közelebb megyek hozzájuk,
Hallgatom a suttogásuk,
Ha nekem is felelnének.
Ülök a füves bozótba,
Mint ki virraszt, hallgatózva,
Ágya mellett vonagló betegnek.

Az erdőnek érverése,
Hegyi patak csörrenése
Egyre lágyabb, egyre lankad.
Odafönn a gyászfelhőbe
Készül már a szemfedője,
És egyszerre majd eláll, elhallgat.

Elmerengve tépelődöm,
Mi az ember itt e földön,
És a nagy rejtély, a lélek?
E csodás, e képzelhetlen
Vég nélkül való mindenben
Elenyész-e csak e percnyi élet?

A levegő halkán mozdul,
És a haldokló falombrul
Egy levélke hull a földre.
Ez talán az égi válasz,
E halott kép, néma, száraz?
Hátha mégis... nézem eltűnődve.

Mintha írva volna rája:
E világ egy játékkártya;
Elkeverik, meg kiosztják.
Porszem, ember, falevél, mind
Megannyi pillangó lény itt.
Újulásban forgó mulandóság...

1887

Dsida Jenő: *Tavaszi ujjongás*

Tarka virágnak
Illata kábít, –
Édes a méz mit
Kelyhe kínál;
Lebben a lepke,
Röppen a méh –
Sok kicsi vándor
Kedvese ajkán
Csókra talál.

Nincs ma halál,
Él ma a földön
Mit csak az Isten
Élni teremtett; –
Harsog a himnusz,
Hangos a táj! –
Semmi se fáj,
Minden öröme,
Tűzlobogásra
Szítja a lelket...

Újra születünk
Zöld lobogóval
Lepkefogóval
Táncra megint!
Csókot a földnek,
Csókot a fának,
Csókot a rügynek,
Mert a hatalmas
Égi Jövendő
Hírnöke mind!

Hallga, mi szépen
Csendül a nóta,
Csörtet a csermely,
Csattan a csók!
Messze az erdő
Lombjai közt a
Nyár keze int! –
Hirdeti minden,
Hirdetem én is,
Itt a tavasz!

1924

A szövegek forrása:

Vajda János *összes költeményei*. Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest, 1982, 360-361. old.

Dsida Jenő: *Összegyűjtött versek és műfordítások*. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1983.

Lehetséges válaszelemek

Figyelem! A javítási útmutatóban közölt tartalmi elemek, nem kötelezően elvárt válaszelemek. A javító tanár alapvetően a dolgozat gondolatgazdagságát és világos gondolatmenetét értékeli. Nem elvárt az útmutató szakmai nyelvének használata sem.

A jónak minősített, elfogadott válaszelemeket a javító tanár pipával jelezze!

Közös elemzési szempontok és közös elemek:

- Mindkét szöveg egy hangulat megfogalmazására törekszik az évszakok toposzának felhasználásával
- Mindkét mű természet és ember kapcsolatából bontja ki a megragadott hangulatot
- Mindkét szöveg címe előlegezi a megragadott hangulatot
- Mindkét szöveg az évszakhoz kötődő konnotatív jelentésre épül
- Mindkét szöveg elrejtje a beszélőjét, nem formálja megragadható alakká

Közös elemzési szempontok és eltérő elemek:

- A **Vajda-vers műfaja** elégia, a **Dsida-vers** műfaja dal.
- Ezzel összefüggésben a **Vajda-vers** elégikus, lemondó **hangulatú** szöveg (*vége, hervadoz, mulandóság...*), a beszélő csak reménykedik a megújulásban (*Hátha mégis...*), és bár az élet körforgását sugallja a **zárlat**, ám kevés remény látszik a megújulásra (*Újulásban forgó mulandóság.*) **Dsida verse** ezzel szemben boldog, felszabadult **hangulatú** szöveg. (*Tarka, röppen, csók, nóta*), a beszélő tudja, hogy elérkezik a megújulás (*Nyár keze int...*).
- Az **Őszi hangulat** fő évszakmotívuma az ősz, amely hagyományosan az elmúlás jelentését ölti magára. Az egyetlen jövőre utaló sor (*készül már a szemfedője*) sem kecsegtet boldogsággal. A **Tavaszi ujjongás** fő évszakmotívuma a tavasz, amely hagyományosan az újjászületés jelentését ölti magára.
- A **versritmus** is a kétféle hangulatot fejezi ki: **Vajda verse** szimultán ritmusú szöveg: 5 sor két ütemű nyolcas + 3 ütemű 10-es és négy ütemű trochaikus lejtés, vége ötös trocheus. **Dsida verse** időmértékes ritmusú szöveg: adoniszi sorok és csonka adóneusok keveredése. A görög irodalomban kialakult forma sodró lendületű, pasztorál hangulatúvá teszi a szöveget (a hexameter utolsó két verslába, szapphói strófa záró sora; Berzsenyi használja előszeretettel, például az *Osztályrészemben*.)
- A két szöveg **kulcsszavai** is eltérnek egymástól: **Vajda** központi kifejezései: betegség, elmúlás, enyészet, halott. Motivikailag megtöri a szöveget a 4. versszak, amely közvetlenül az embert emeli témává, a többi természeti képek segítségével értelmezi a lét örök körforgását. **Dsida** központi kifejezései: élet, csók, tavasz.
- **Szókészletében** is kapcsolódik azokhoz a versekhez, amelyek az elmúlást fejezik ki. **Vajda verse** például Berzsenyi *A közelítő tél* című szövegéhez: *Hervad már ligetünk, s díszei hullanak*; **Dsida versében** több hangutánzó kifejezés töri meg a csendet (*csendül, csörtet csattan*), ami összekapcsolja a természetet az emberi nyelvvel, hiszen a hangutánzó szavaink motivált lexémák, azaz reális kapcsolat van a hangalak és a jelentés között.
- **Formailag Vajda János** verse befejezetlen, ami szintén a lemondó, bizonytalan hangulat felkeltésében játszik szerepet. **Dsida Jenő** verse viszont formailag befejezett a szöveg, szimmetrikus felosztású: első két versszak a természet szépségén keresztül reflektál a megérezett életörömrre, a 3-4. versszak a beszélő személyes léthelyzetéből adódó felszabadultságot sugallja.

- A **hanghatások** mindkét versben nagy szerepet kapnak: **Vajda János** versében három versszakon át halkul a szöveg a teljes némaságig (*elhallgat*), így kihallatszik a belső beszéd (4. versszak), majd újra megjelenik a természet halk beszéde, így alakítva ki a körforgást az auditív szférában is. Az ötödik strófa a légmozgást a versszakon végigvonuló h alliterációval teszi szemléletessé. Több hangutánzó kifejezés is megtöri a csendet (*csörren, suttog*), ami összekapcsolja a természetet az emberi nyelvvel, hiszen a hangutánzó szavaink motivált lexémák, azaz reális kapcsolat van a hangalak és a jelentés között. **Dsida versében** viszont a természet ujjongó zenéje elevenedik meg a sorokban, anaforikus szerkezet (3. versszak *csókot* sorkezdő kifejezése), alliterációk (4. versszak *cs* ismétlése), gondolatritmus (3. versszak *Csókot* kezdetű sorai) segítségével.
- **Vajda versében** a **temporális** sík végletessége (*percnyi* – a természet örök körforgása) a sztoikus magatartást, a szemlélődő hangulatot erősíti. (Kölcsey *Vanitatum vanitas* című szövegével tarthat kapcsolatot ez a szemlélet.) A véglegesség jelentése szétválk az emberi idő és a természet örök ideje szempontjából. A beszélő ezáltal feloldódik a természet, a költészet örök idejében, a kezdeti énkép, objektív időbe ágyazottság transzformálódik, és szubjektív, idő feletti létbe kerül. **Dsida versében** a ma pillanatára összpontosít, az egyetlen jövőre utalás (*Égi Jövendő / hírnöke mind*) is boldogságot sugall.
- **Térszerkezetében Vajda verse** lefelé irányuló (*bágyadoz, hull a földre*) mozgásokat mutat, **Dsida verse** viszont térszerkezetében felfelé irányuló (*lebben, röppen, harsog, Isten*) tekintetet generál.
- A **nyitó kép** mindkét versben fontos: **Vajda versében** kijelentő, befejezettségre utaló modalitása (*vége már*), elbizonytalanodik, visszavonódik a záró kép forgó motívumában. **Dsida versében** a nyitó képtől kezdődően a jelen uralja a szöveget. Kirekeszti a többi idősíkot (*kábít, nincs ma, él ma*).
- Mindkét versben az utolsó versszak szintetizálja a korábbi **motívumokat**. **Vajda versében** – *porszem, ember, falevél* – ez az ember természetbe ágyazottságát sugallja (de nem Rousseau-i értelemben). **Dsida versében** is az utolsó versszak szintetizálja a korábbi motívumokat (*hirdeti minden, hirdetem én is*), és ez az ember és a természet megvalósult összhangját sugallja.
- Az **Őszi hangulat rímképlete**: aabccb, a **Tavaszi ujjongás** rímtelen vers, amely nem támaszkodik a sorvégi hangok összezsengésére, helyette sorközi és sor eleji alliterációkkal teremt derűs hangulatot.
- **Mondattanilag Vajda versében** kérdő és kijelentő mondatok váltakoznak, ez bizonytalanságot, a világ mélyebb megértésének igényét sugallja. **Dsida versében** a kijelentő és felkiáltó mondatok váltakoznak, ami a felszabaduló öröm kifejezését erősíti.

A három feladat helyesírásának és írásképének értékelése

Helyesírás – összesen 8 pont a helyesírási normának való megfelelés szerint. A hibatípusokat a Javítási-értékelési útmutató melléklete közli.	
<i>8 pont</i>	nincs súlyos hiba; biztos központosítás
<i>6–7 pont</i>	legföljebb 1 súlyos hiba, 1-2 enyhe hiba; biztos központosítás
<i>4–5 pont</i>	legföljebb 2 súlyos hiba, 2-3 enyhe hiba; bizonytalan központosítás
<i>2–3 pont</i>	több súlyos és enyhe hiba; gyakori központosítási hibák
<i>0–1 pont</i>	nagyszámú súlyos helyesírási hiba; jellemzően hibás, hiányos központosítás

Kirívóan rövid műértelmező szöveg esetében (300 szó alatt) a helyesírás csak legalsó (0-1) pontos sávban értékelhető, azaz maximum 1 pontot kaphat.

Íráskép – összesen 2 pont a szöveg rendezettsége, olvashatósága, az olvasó szempontjának figyelembe vétele, a forma kulturáltsága szerint kétszer 1 pont adható	
<i>0–1 pont</i>	az olvashatóságra, az áttekinthető külső formára
<i>0–1 pont</i>	a kulturált javításra és a kulturált ékezethasználatra

MELLÉKLET

A./ A helyesírási hibatípusok

1./ Súlyos hiba

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése közhasználatú szavakban
- a mássalhangzó-törvényekből eredő hibák
- a kis- és nagy kezdőbetű tévesztése közhasználatú tulajdonnevekben (pl. *Magyar Tudományos Akadémia, Természet Világa*), melléknevekben és egyelemű tulajdonnévből képzett melléknevekben (pl. *francia, balatoni, adys*)
- az igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- a tagadószó egybeírása az igével, tagadott szóval, tagadott kifejezéssel
- az ly – j tévesztése, hiánya, kiejtés szerinti jelölése
- a felszólító módú igealakok hibái
- a közhasználatú szavak elválasztása
- a mondatkezdő nagybetű tévesztése

2./ Enyhe hiba

- minden egyéb hibatípus

B./ A szövegalkotási, a nyelvhelyességi és a helyesírási hibák jelölése

- Tartalmi hiba: a *hibás rész* aláhúzása egy vonallal
- Szöveg- és mondat szerkezeti hiba: a *hibás rész* aláhúzása szaggatott vonallal
- Nyelvhasználati hiba: a *hibás rész* aláhúzása hullámos vonallal
- Nyelvhelyességi hiba: a [*hibás rész*] kijelölése szögletes zárójellel (pl. *bemegyek a házba[n]*)

- Hiányzó bekezdés jele: fordított Z betű
- Fölösleges bekezdés (álbekezdés): jele: áthúzott fordított Z betű
- Szövegbeli hiány jele: √
- Szórend, mondatrend, a bekezdések sorrendje: 1. 2. 3.
- Logikai hiba, ugrás a mondatok (tagmondatok) között: →
- Logikai hiba, ugrás a bekezdések (a szöveg nagyobb egységei) között: ↓
- Logikai vagy nyelvi ellentmondás: ↔
- Egybeírás jele: | alul-fölül domború félkörrel
- Különírás jele: | alul-fölül homorú félkörrel
- A helyesírási hibák jelölése: súlyos hiba – 2 vonalas aláhúzás; enyhe hiba – 1 vonalas aláhúzás.